

ORGANULU

LUMINAREI.

Gazeta Beserecesca, Politica, e literaria.

Cu pre Gratiosa invoientia.

Sambata

Nr. XLII.

18 Octovre. 1847

VIENA. Despre moartea Archiducelui Fridericu asia scriu in G. Univ. de A., dein Venetia 6 oct., Marin'a cesarea, carea cu vreo cateva septemani pierdu in Bandiera pre un contra-admirale al seu, plange astadi durorosa pierderea amatului seu Viceadmirale, Archiducelui Fridericu. Un morbu scurtu, ci plinu de durori, ce incepu cu simptome de galbenaria, rapu eri pre infloritoriulu June intru al 26 le anu al vietii. Curundu urma acestu mai teneru calaretiu deal Mariei-Teresii, celui mai betranu, neuitatului nostru Archiduce Carolu, renumitului seu parente, in viat'a cea-lalta. Serenissimulu Principe suferi cele dein urma ore durorose ale acestei existente pamentesci cu anima repausosa si cu resemnarea ce totu deam'a si la tota ocasiunea l'a destinsu. Aprinderea meruntatelor, carea in momente dein urma indesiarta tote incercarile de ajutoriu, se impoteri catra 10 ore ser'a intr' atat'a, catu neci o speme nu mai remase de a se nutri. Inca pre la amiediadi ceru serenissimulu langedu sacramentele mortiloru, si ser'a la 11 ore intre convulsioni infioratorie-si resuffla viet'a. Intrega Venetia semte amar'a pierdere a unei despartiri asia neasteptate. Mii de seraci aducatori a mente de benefacerile lui incongiura palatiulu si resplatescu in lacreme cea dein urma a loru multiemita."

—Repausatulu, nascutu in 14 main 1821, era Feld-marshal-licutenant, Vice-Admirale si Supremu Comendante a marinei austriace.

Viena. O Scrisoria dein 10 oct. st. n. in Gaz. Univ. spune de un individuu, carele in 7 ale aceiasi ar fi muritu in Cas'a bolnaviloru ne'doitu de cholera orientale,—ci de asta intemplare de atunci in coce nimene nu mai graiesce.—Asemenea se scrie dela marginile Galiciei, cum ca scirile despre casuri de cholera in Galicia, Silesia si Moravia sunt cu totulu neadeverate, cumca tifulu si o disenteria rea a rapitu multi omeni in unele cercuri a Galicie si intru o parte dein Silesia, ci ca si acestea intrandu un tempu mai rece, pre incetu scadu.

VENETIA, 18: 30 sept. A nou'a admare a cercetatoriloru Naturei, seau precum mai pomposu se vorbesce: al nouale Congressu al invetiatiiloru, ajunse astadi cu intorcerea vaporei Archiducele Fridericu' dela Pola (in Istria) al seu capetu.—In mai pucinu de 9 ani, acum e a treia ora, decandu invetiatii Italiei se adunara in Regatulu Venetianu-lombardicu, si nendoitu ori care strainu, precum ori care domesticu, va trebui se recunosca, cum ca pertractarile, prelegerile, cuventarile si remustrarile la acestu congre-

su se tienura cu o libertate a cuventului si a cugetului, in catu totu respectulu micutelu-i lipsi, si intr' asemenea trebue a se recunosce, cum ca si insesi intrevorbirile, cu pucine luari afora nensemneate, cu dat'a libertate n'au traitu reu.

LEMBERG, 10: 22 sept. Cercetarea asupr'a conjuratiunei pre latite de acum doi ani se apropiia curundu catra al ei capetu. Dupa ce ambii Corifei Wisniowski si Kapuscinski se pedepsira cu morte, si mai multi de 20 dein cei mai ingreuiati se condamnara la pedepsa in fortierie de 10 pana la 25 de ani, de curundu acum ca la 40 de persone, care mai indelungu siediura in prinsoria, si mai multu dein levitate fusera rapiti, se libertara, intre carii si tenerulu Comite Rey, a catuia frumosa domna ca un esemplu de fidelitate conjugale meriteza a fi anumita. Intra incredentiareai religioasa, in care domnele polonesci se distingu mai pre susu de barbatiiloru, tener'a comitisa era vediuta la petiorele tuturor altareloru dein adunculu animei rogandu-se pentru liberarea sociului ei, si bucuri'a ascultarei rogamentelor ei fu intr'adeveru forte misicatoria. Bunetatea prea maritului nostru monarcu la acestu casu adeverita nu va smentii impresiunea ei.

CLUSIU 6: 18 oct. In Siedenti'a dietale XCVII intrandu Guberniulu r. Exc. Sa Gubernatoriulu dede la cetire Rescriptulu r. inca dein a. 1846, 14 juluu esitu, in carele Maiestatea Sa se indura a reprobá descoperirea SS. si OO. loru facuta in capetulu Representatiunei deindiet'a trecuta, cu datu dein a. 1843, 31 januaruu, ce atinge confirmarea a doi Consiliari guberniali. (Catu e pentru asta Representatiune voimu a insemna, cum ca dein cei patru Consiliari atunci denumiti doi denuminduse dein o lista de alegere, SS. si OO. in atins'a Representatiune pre Maiestatea Sa o rugara umilitu, ca pentru venitoriu denumirea in sensulu legiloru se o faca dupa statiuni, si dein partesii se se indure a urma singurulu modru ducatoriu la scopu pentru laturirea frecariloru provenitorie dein asta cauza, ca ci dein contra SS. si OO. voru fi astrinssi, ca catu e pentru statiunile, dein care se voru denumi doi membri, se denege instalarea). Se mai cetii si Rescriptulu r. cu datu dein 11 oct. a. c. in obiectulu causeloru, ce potu curge si subtu dieta, Maiestatea Sa catu e pentru articlulu de lege, ce atinge obiectulu acest'a lasandu afora un punctu, cele lalte scimbári intarindule demanda, ca se se tramita in susu spre sanctiune finale.—Dupa acest'a cetinduse inca cativa articlii de lege si Represen-

tatiuni, ce sunt de a se tramite la Maiestate, Exc. Sa Gubernatoriulu pentru Siedenti'a urmato-ria a propusu proiectulu de lege a Deputatiunei Sistematece in obiectulu ereditii in linia dirépta, proiectulu de lege a comit. Cetatei de Balta in obiectulu expropriatiunei, si Rescriptulu r. in obiectulu incetarei cauzelor, aducundu si aceea a mente, cà indata ce se voru aflá de facie denu- mitii Oficiali de frunte, atunci se voru si insta- lá; cu acest'a inchiá Siedenti'a.

Clusiu, 9: 21 oct. In Siedenti'a dietale XCVIII dupa adevierirea protocolului, intran- du Guberniulu r., pre lenga articlii de lege con- firmati sunatori despre indigenatulu unoru insi bine meritati se ceti Rescriptulu Maiestatei Sale dein 15 oct., in care nu aprobéza, cà Represen- tatiunea dein 8 oct. o facura in limb'a unгурé- sca ne asceptandu sanctionarea legei pentru u- sulu limbei ungresci, deci SS. si OO. in venito- riu au se cumpanésca mai acuratu Rescriptele regie.—Dupa departarea Guberniului r. Exc. Sa Presidentele a asternutu conspectulu lucratu de Exactoratu despre salariale asesoriloru urbaria- li.—Dupa aceea se pertractá proiectulu de lege despre ereditia in linia dirépta, ci inchiarea a- cestui obiectu remase pre Siedenti'a venitoria.

Clusiu, 10: 22 oct. In Siedenti'a dietale XCIX se inchiara desbaterile in obiectulu eredi- rei in linia direpta, se statori articlulu de lege despre Politi'a rurale, pre cum si celu despre ex- propriatiune. Catu e pentru denumirea acum de curundu spre dregatoriele inalte se escara despu- te, pentru cà dein o lista de alegere se denumi- ra éراسi doi, inse lenga protestatiune se statui, ca insii denumiti se se jure.

Clusiu, 11: 23 oct. In Siedenti'a die- tale C intrandu Guberniulu r., de curundu con- firmatulu Tesaurariu r. si deintre Consiliari fo- stulu de facie D. Michaelé Szegedi se instalara cu solenitate. Apoi dupa pertractarea si accepta- rea articliloru de lege confirmati, ce suna despre indigenatu, in Representatiunea despre acést'a SS. si OO. statuira a descoperi, cumcá Represen- tatiunea culpata o compusera in limb'a unгурé- sca, cà ci de orace M. Sa se invoi, ca articlii de lege se se redige in limb'a ungresca, dreptu a- ceea SS. si OO. se socotira facultati a substerne si Representatiunile in limb'a ungresca. De alt' mentrea pana la sanctionarea art. de lege suna- toriu despre limb'a unгурéscá Representatiunile se voru redige in limb'a latina.—Dupa aceea se statori planulu ce arata salariale asesoriloru ur- bariali. In Com. Albei de susu 160, in celu de giosu 200, in al Cetatei de Balta 160, in al Tur- dei 200, in al Clusiuului 200, in al Dobucci 160, in al Solnocului dein launtru 160, in al Hunedorei 200, in al Solnocului de mediulocu 160, in al Crasnei 120, in al Zarandului 160, in Distr. Kó- varului 120, in al Fagarasiului 160, in Scannu- lu Odorheiului 120, in al Murasiului 120, in Trei- scaune 160, in al Cincului 120, in al Ariasiului 120 fl. m. c. va fi salariulu asesoriloru urbariali. Dupa aceea se incredentiá maestrului protono- tariu traducerea pre ungoria a formulariloru de juramentu. Spre Siedenti'a venitoria se propuse- ra articlulu de lege sunatoriu despre cauzele cu- ratorie subtu dieta si alegerea de Consiliariu.

UNGARIA, Inalti'a Sa Arciducele Stéfa- nu in 16 oct. in comitatulu Pestei fu instalatu de Comite Supremu prein Comisariulu r. Inalti'a Sa Arciducele Franciscu Jose fu.

CAREIU-MARE. Indreptare. Scirea dein

nr. XXXVII, al Organului, subtu rubr. UNGA-RIA, trebue asia intielesa, cumca Par. D. H. fa- cù cuventarea, ci nu o si tienù.

A N G L I A.

Crisea pecuniaria in Anglia e forte superato-ria. Cele mai mari, mai vechi, mai bene inteme-iate case negociatoresci cadu seau si-oprescu pla- tirile ca pre intrecute. Dupa scirile dein 4 oct. st. n. crisea se pronuciá si afora de London, la Liverpool, Dublin, Manchester, Halifax si cu un cuventu in tote cetatile industriali. Morning Chronicle de in 4 oct. scrie: „Falimentele celoru mai vechi si mai bene stabilite case, fric'a de a vedé si pre alte case importanti suspendi- endusi platirile, si despretiuirea tuturoru funduri- loru si tuturoru valoriloru, seau aguberniului seau acaliloru de fieru, au aruncatu in Cetate ospai- ma cu nepotentia de a descrie. „— Dein Liverpo- ol scriu: „Cu ane voe este a aretá cu cuventia cauzele tristei nostre pusetiuni de acum: reu sece- risiulu dein 1846, importarea bucateloru si espor- tarea aurului, pote cà au grabitu, ci n'au oca- sionatu singure strimtoririle comerciali. Noi trebue se ne suimu mai susu, si nu suntemu departati de a crede, cum ca, precum doua dein cele mai pricepetorie jurnale au aretatu de multu, intorce- rea unei mari multimi de capitale amblatorie in capitale desifte, prein lucrurile caliloru de fieru si altele, eadeverat'a cauza a strimtorirei finan- ciarie dein tiér'a nostra, carea dede mai multu dein mana de catu potea face, si acaria funtáne sorbite prein o singura sorte de spese, nu mai a- jungu pentru trebuentiele de tote dilele. . . Capi- talulu versatu de actionarii pentru drumurile de fieru incapetate au in lucrare: 111 milioane 434, 000 p. st.; capitalulu impromutatu de societati: 30 milioane, 600,000 p. st.; capitalulu, ce actio- narii sunt inca indetorati mai versá: 100 milio- ne, 436,000 p. st. Aste cifre sunt infioratorie“ etc.

F R A N C I A.

PARIS, 6 oct. st. n. Regele, Louis Philippe, impleni astadi, in dioa nascerei sale, al 74-le anu al vietii. Dioa acest'a o serbà regele in St. Cloud, unde chiamà si ospetá pretoti ministri.— Cu aceasi ocaziune regele denumi de gubernato- riu Invalidiloru, dupa ce Soult si Sebastiani nu vrura a acceptá, pre Marescalculu Comitele Mo- litor.—Cadavrulu repausatulu marescalcu Oud- inot ducelui de Reggio, se astrucá in cript'a invalidiloru, aproape de cript'a lui Napoleon, cu tota pomp'a cuvenita rangului cestui repausatu. Trei fii ai lui: Generalu-locu-tienatoriu Marchi- sulu Oudinot, Comitele Carolu Oudinot Capita- nulu Zuaviloru, si Vi-comitele Henricu Oudinot, locu-tienatoriu la Dragoni, carii toti erau in ser- vitiu in Africa, alergara afi de facie la immor- mentarea parentelui loru.—Cumorte marescalcu- lui Oudinot, scrie J. des D., numernu victiuito- riloru, dein 26 marescalci a imperiului creati de Napoleon, eredusu la doi, carii sunt: marescal- culu Soult ducele de Dalmatia, promotu in 1804, si marescalculu Marmont ducele de Ragusa, numitu in 1809, ci lipsitu in 1830 pentru nede- punerea juramentului.

Ceilalti morti 24 marescalci sunt:

Bernadotte, principe de Pontecorvo (apoi rege in Suedia).

Murat (apoi rege in Neapoli).

Berthier, principe de Neufchâtel si de Wagram,

Massena, ducele de Rivoli si principe de Essling.

Ney, principe de Moskowa si duce de Elchingen.

Lannes, ducele de Montebello.

Mortier, ducele de Treviso.

Lefebvre, ducele de Dantzig.

Kellerman, ducele de Valmy.

Jourdan.—Serrurier.—Perignon.—

Brune.

Bessières, ducele de Istria.

Davoust, principe de Eckmühl si Auerstadt.

Angereau, ducele de Castiglione.

Moncey, ducele de Conegliano.

Oudinot, ducele de Reggio.

Macdonald, ducele de Tarento.

Victor, ducele de Belluno.

Suchet, ducele de Albufera.

Gouvion-Saint-Cyr.—Principele Poniatowski.—Grouchy.

Marescalcii de astadi sunt:

Soult, ducele de Dalmatia (de subtu imperiu). Comitele Molitor (desubtu Restauratiune). Comitele Gérard. Com. Sebastiani. Bugeaud dela Piconnerie, ducele de Jsly. Com. Reille, si Vi-comitele Dode de La Brunerie.

Paris, 10 oct. Pre candu ducele d'Aumale, nou denumitulu Generariu-Gubernatoriu al Algeriei, sosi in Algeru, in 10 ale acest. imori al doile fiu, ducele de Guise, dupa o langedire numai de trei zile. Principele era nascutu in 11 sept. a. c.

G R E C I A - T U R C I A .

Scirile mai noue dein Constantinopoli 17: 29 sept. aducu cum ca Port'a acum mai tare ca ore candu vre a pune in lucrare mesurele strimtoritorie in contra Greciei. Mai multoru nai grecesci s'a opritu navigarea pre tiermuri, si ca naile grecesci se scape de acea strimtorire, se vedu constrinse a naviga subtu pavez'a altoru natiuni. Cholera se pare a nu pasi mai departe; in Karsa inecatatu de totu, in Erzerum dela 7 sept. incoce, nu se semtira de catu unele pucine casuri isolate. In Constantinopoli inca n'a intratu, ci numai pre impregiuru.

ATENA, 18: 30 sept. Adres'a Camarei fu votizata intr'unanimitate. Ea cuprinde un paragrafu, ce esprime durorile natiunei grecesci de pierderea lui Coletti. „Aduncu superati de mortea ne asteptata a unui omu eminent, unui ministru charnicu, unui mare cetatianu, semtinu desiertulu, ce lasa dupa sine o asia pierdere.“ La care Regele intre altele respunde: „Esprimendusi durorea cu ocaziunea mortei Presidentelui Consiliului J. Coletti, Camar'a da dreptate meritelor unui mare cetatianu. Recunoscenti'a catra omenii, cesi consecreza esistenti'a spre servitiurile patriei, onoreza atatu pre cei ce o semtu, catu si pre cei ce se facu demni de ea.“—Ci cu tote aceste, jurnalele anglesci nu inceta a persecua pre acestu mare cetatianu, si in cea ialta lume.—Se pare, ca ministeriulu are de engetu a regula financiale spre a pote face destulu cereriloru poteriloru, ce garantizisera impromutulu grecescu. Provinciele se paru asiediate. Grivas, in urm'a indreptarei luate dela gubernatoriulu Epirului, se retrase dela Prevesa catra Janina. Alti rescolitori dein Acarnania sunt inprestiati.

I T A L I A .

ROMA, Diario di Roma, si dupa acest'a W. Z. etc. inscientieza, cum ca S. Sa Papa PIU IX, cu un Motu-Propriu dein 1 oct. st. n. c. dedece-

tatei Romei o constitutiune municipale. Roma va ave dupa acestu ragulamentu un Consiliu standu dein 100 persoane, dein care 64 voru fi posesori, 4 eclesiastici, si 32 dein clasele invetiatiiloru, negotiatoriloru si industrialiloru;—si un magistratu seau Senatu, cu un Senatoriu si 8 Conservatori, alegundi dein Consiliari. Consiliarii nu voru pote fi in giosu de 25 ani, si magistratuali in giosu de 30 ani plenti. Lucrarile loru se intendu la anona, securitatea publica. drumuri, muri, apeducturi, gradini, mormenturi, fundamente si infrumsetiarea cetatei. Regulamentulu, publicatu intru un suplementu la D. di R., sta dein XIV titli si 76 paragrafi, dein carele al 72 suna: „Consiliulu, ce se va numi antai'a data intru organizarea Cetatei Romei, se va convoca catra capetulu celui mai aproape novemvre au cu inceputulu lui dec., spre alegerea magistraturei; er' al 76-lea: La Inceputulu anului mai aproape 1848, nou'a organizare va incepe a ave deplen'a punere in lucrare.“—Entusiasmulu Romaniloru cu acesta ocaziune erasi a fostu nemesuratu.

P E N I N S U L A P I R E N E A .

MADRID, 4 oct. st. n. Abia se publicara unele decrete regesci despre organizarea regatului, financeloru, Consiliului regescu etc. dein 29 sept. si 1 oct.,—candu de odata nepreveditu in noptea spre 7 oct. generariulu Narvaez se denumi presidente ministeriului, si ministrii inca nemica visandu de aceea fura constrinsi asi cere demisiunea. Ministeriulu e compusu dein persoanele urmatorie:

Presidentele consiliului si ministru negotiatoru dein afora, generariulu Narvaez.
Ministru celoru dein launtru, Sartorius.
Ministru financeloru, Orlando.
Ministru invetiaturei publice, Ros de Olano.
Ministru bataliei, Cordova.

Scimbarea ministeriului se scrie a se trage deintru o intriga de curte rusinosa. Ministeriulu cadiutu, amicu lui Espartero, ne potendu indupleca pre Serano dupa poftasi, cerca se surpe pre acest'a prezentandu altu favoritu, ci Serano precependu latiu se impacini cu Narvaez, amendoi inimici lui Espartero, resturna ministeriulu sii puse in locu pre alui Narvaez. Cu tote aceste, ministeriulu acest'a se pare a ave mai multa incredentiare inaintea publicului. Celu pucinu, fundurile publice la acea scire, numai decatu se suira, cu mai multe pro-cente.

Madrid, 6 oct. un decretu regescu, dein 5 oct. convoca Curtile (Cortes) pre 15 nov. in acesti termini: „Legislatur'a dein 1846 e inchisa. Curtile regatului sunt chiamate pre 15 nov. a. c., pre candu senatorii si deputatii voru trebu' a se afla adunati in Capital'a monarchiei.“—Acesta scire ocaziuna o mare placere in publicu, si multiemire cu cabinetulu Narvaez.

V A R I E T A T I .

Lenga o anuciare pentru portretulu Papei Piu IX se cetescu urmatoriele:

Pre deinaintea lui Napoleonsi alui Ludovicu Filipu a trecutu spiritulu Domnului. Ei, chiamatii spre mantuire, nu au preceptu misiunea amarei si a intieptiunei lui Dumnedieu. Superbia si egoismu' iau tiemutu legati.

Acum se areta Domnulu a treia ora. Catra Piu IX grai: „Diua mea a sositu ti-incredentiu de facie si venitoriu.“

Si barbatulu lui Dumnedieu a respunsu la cuventulu Domnului si cu voientia tare castanc'a,

și în putere și anima ca un erou, a început elu marele opu al regeneratiunei. Roma eterna prochiama Relegiunea de spons'a libertatei civili, și cu program'a acesta începe ea a trei'a cuprinde-re a lumii. Eroldulu ei Piu dice catra regi: unde e libertate, acolo e braciulu lui Dumnedieu, și unde e braciulu lui Dumnedieu, acolo gloria și putere. Er' dela natimi postesce elu inbracisirea lucrului publicu, unire cu densulu spre apararea adeverului a binelui și a dreptatei; inse înainte de tote cumpetu și domnire preste sine. „Se nu inveninati, striga elu catra ei, lucrulu santu prein putere brutale; nu rusinati triumfulu, că ei voru învinge ideile, pre care le reprentezu.“

Si lumea veche precum cea noua se uita cu nimire ilare la apostolulu, carele descendendu de pre celu mai vechiu tronu al pamentulu, ne in-griginduse că i va scadé cev'a dein demnetatea santita, vorbesce ast'forma catra omeni și marele codice a tuturoru popore și regi crestinesci, restatoresce evangeliulu, ca pre un codice de civilesatiune și libertate civile. Acel'a e santi'a și sceptrulu, „anuncia Piu, „nu instrumentulu poterei lumesci; nu vérga, peatru a pedepsi, nu catena pentru a face sclavi nu e bute aburitoria pentru a face noru, ci e lumina curata. Are se lumineze, se incaldiesca și se libereze!“

Fora ostenela, fora lupta pre pamentu nu se intempla nemicu mare. Celu mai mare iuse este apostolatulu libertatei. Asia dar' și Piu dein tote luptele are se lupte pre cea mai grea. — Elu scie aceea; deci a cuventatu elu: Dumnedieu e cu mine, și neci maestriele reutatei și a ipocrisei, neci despectulu, neci violenti'a, neci nepatien-ti'a nepreceperei nu voru se me abata dela aceea ce vre Domnulu a impleni prein mine pre pamentu.“

Subsistava Piu IX? Va subsista dei va tre-bui se fia și marturu.—Mortea pre cruce a fostu o data spre reinoirea lumii.

C o l e t t i.

(Capetu)

Incepturile acestui regatu totu de a una fu-ra grele. Greciei la începutu a custatu cam in multu darulu ce idede Europa. Nu va se le mai aducemu a mente, de ora ce acele acumsunt mai sterse. Regatulu elenicu astadi e pre carari mai bune și mai nationali; ei in anii de antaiu ten-dentiele lui se aretara prein departarea celor mai mari și mai buni cetatiani. Ast'forma fu, că in a. 1835, totu in acelu tempu se tramisera de legati Maurocordatu la London, Metaxa la St. Petru-burg, Coletti la Paris. Acest'a fu o sorte de exiliu prevediatoriu (providentiel). Lipsa lui Coletti, ca se cunosca Europa mai bine, și se fia și elu de ea cunoscutu mai bine. Francia trebuca se fia pen-tru elu o scola mai instructiva de catu Anglia; căci între noi trebuca elu se invetie, cum se in-temeéza monarchiele liberali, și in istori'a nostra totu de una potea elu ceti ursitecele tierci sale. Elu aici inveti'a, că libertatea și regatulu cum si-potu dá man'a unulu altuia și a merge impreuna pre cararile pazei și a inaintarei. Fiendu elu martu-ru de prunci'a plena de ostenele a unui regatu con-stitutionale, vietuindu in mediuloculu celor mai de frunte barbati politici ai nostri și in comerciul necontentitu cu cei mai mari oratori ai nostri elu dein di in di aduna acestu secerisiiu inavutu, pre carele mai tardiu trebuca selu straplante in feri-citulu pamentu al patriei sale.

Coletti restà optu ani in Francia. Tota lu-measi aduce a mente, că l'a vediutu, imbracatu in al seu costumu nationale, pre carele n'a voitu selu lapede neci o data. Cei celu potura cunosce nu vorbescu de elu alt'mentre de catu cu afectiune și mirare. Candu se reintorse elu la Atena in 1843, orevolutiune mai fortunata in rezultatele sale, de catu cum le ar fi voitu instigatorii ei, déde Greciei o constitutiune fora de a resturná tronulu. Evenimentele periodulu acestuia sunt noue, și conosciute indestulu de catu sele mai repetimu. *) Se scie, că puterea, dupa ce a trecutu prein manule lui Metaxa și Maurocordatu, cum ajunsse firesce la Coletti, carele o pazi pana la morte.

Europa lui Coletti edetoria cu multiamita. Elu in sfer'a sa, erá unulu dein cei mai vertosu lucratori la monumentulu pazei și al civilesatiune-i, carele e opulu tempului nostru. Lucru de in-semnatu! acestu barbatu, carelesi petrecu viet'i'a, ca se intemeceze ceva lucru regulatu, cea mai mare putere o avea in elementulu de insurectiune și de bataia. Elu ca Palikariu, déca ar fi voitu, ar fi fostu mai tare de catu ministru lu constitu-tionale; cuventu ar fi fostu mai tare între munt-i, de catu pre tribuna. Un cuventu dein gurai, un semnu cu man'a ar fi reseculatu Epirulu, Tes-salia, Albania, Macedonia. Se spune ca la sosirea noului rege toti deputatii ai acestoru provincie venira se astee intru ascunsu la coronarea lui, ca cu ochii lor se védia pre regele Greciei și selu redée concetatianiloru sei. E bine! toti ace-sti ochi neimpacati și ardiatori stetera intorsi catra Coletti; și acceptara semnalulu de la elu. Elu n'a datu; și ca se nu faca aceea trebuea se aiba cu atatu mai multa barbatia, cu catu animi'alu ducea spre aceea: vechiulu barbatu trai'a totu dea-una in sine; elu tienú fustanela. In ale sale grigi de barbatu al Statului, souvenirile Palikariu-lui i se infacisiera ca nesce umbre seducatorie. Cea mai mare onore i va fi, ca a potutu apasá aceste resuffari romanesci, că in mediuloculu tentatiu-niloru vietiei de aventura, atalbacirei de aerulu muntiloru și a mirosului de batai a conserbatu i-dea ordului, intielesulu de regula, sentiementulu de autoretate. Vieti'ai politica a fostu o lupta nobile ajudecatei sale, și in sensulu unui cuventu frumosu a fostu demnu de a merge se se impreu-ne cu batalionulu lui Plutarcu. (Jour. des Déb.)

*) Pentru cetitorii nostri socotimu totusi a fi cu cale, de vomu insemná urmatoriele: Noptea in 15 sept. dein a. 1843 se intempla in Atena rescol'a, carea cu celu mai bunu planu, avendu in partesi ostile, subtu conducerea lui Calergi și Macriatani se inchia într'o di. Regele fu astrinsu sesi lase ministeriulu, și se ac-cepte un nou, asia numitu nationale, și prein o con-stitutiune se decreteze conchiamarea unei adunari na-tionali, și se departe pre toti strainii carii se aflau in servitiulu Statului. Anglia și Francia inca in oct. a. 1843, er' Rusia in iunie a. 1844 se invoira spre cele intemplate in Grecia. Dupu desbateri ferbinti Adunarea nationale deschisa in 20 nov. a. 1843 in-fientia o Constitutiune, carea preste totu erá lu-crata dupa modelu francesen. In 30 martiu a. 1844 se jurá pre ea regele, și Adunarea nationale sa de-spartí. Alegerile la antai'a sesiune a Camareloru pro-dusera ferberinoue; in 16 aug. se intempla in Atena tumultu mare, carele numai prein intrevinerea rege-lui încetá. Ministeriulu lui Maurocordatu déde pre-ste capu, și inca și Calergi autoriulu rescolei dein sept. cautá se se refraga. Erasi erupsera rescole și tur-burari rapitorie in mai multe locuri. Pre in cetu in cetu se impacara animele; noulu ministeriu a lui Co-letti se aretá eliniloru ca un amicu al dreptatei și al imparțialitatei. Red.

O M U L U.

(Capetu)

Mai destinsu nemorirea o marturisescu inaltele intogmiri si poteri a omului, pre care elu aici, imbetranésca ori catu de tare, neci o data le pote desvoltá si folosi de plenu. Pentru ce aceste intogmiri, spre a caroru desvoltare omulu aici giosu adese n'are neci tempu, neci ocaziune; pentru ce poterile, spre a caroru folosire adesu numai incercári mici pote face, déca cu viéti'a paméntésca i s'ar inchiá estenti'a?—Moru prunci, carii abia incepura asi semti estenti'a; moru juni si barbati, in carii locuesce plenitate de poteri, pre carea ei cea mai mare parte nefolosita o éau cu sine in mormentu; moru popore intregi, care fora culp'a loru remasera inca pre celu mai de giosu gradu al culturei: cu a nostra fede despre intieptiunea lui Dumnedieu, carea nemica nu face in desiertu, ore nu neamu strimtori, déca estenti'a omului nu ar ajunge deincolo de mormentu?—Si ce ar fi de impartirea dreptatei dumnedieesci, déca un brasiu inverditu séu o pétra ar acoperi pre omulu intregu? Cate fapte nobili si mari remanu aici neresplatite, si cate pecate nepedepsite; multi amici ai virtutei repunu subtu loviturile grele a relei fortune, pana candu celu mai de nimica reu facatoriu in tota viéti'a sa are parte de buna stare cu placere; si se nu fia neci o resplatire venitoria, carea se conplaneze aste contradiceri?—Are se sémene omulu aici fora sperare de a castigá acolo un secerisiu binecuventatu? Ferice de om! despune asupra un Dumnedieu dreptu, carele odata in eternu i va resplatí tote faptele bune. Acést'a sei imbucure anim'a la intemplările superatorie a vietii, acést'a selu radice in lupt'a pentru virtute, acést'a sei mangaie sufletulu la cautarea fora voie spre intunecos'a nopte a mormentului! Pentru estenti'a lui aici e numai primavéra, ér' dein colo e serbatori'a secerisiului.

Cuprensu de asemene meditatiuni a scrisu dar' Rousseau catra Voltaire: De e Dumnedieu potente, intieptu si dreptu, atunci si sufletumi e nemoritoriu.

Inca si pecatulu omului, seteai nestinsa pentru placere—voluptate—, auru si onore marturisescu, cum cá elu e nascutu pentru fericiri nemarginite. Passiunile ferbinti, care ca nesce arepi de vulturu se intendu preste cuibulu nostru, inaltiate preste tote lucrurile paméntului si prè mari pentru pamentu, predicu o sburatarire mai nobile si vedescu dreptulu nostru spre ceriu. De ora ce pentru ele pamentulu e prè angustu, e invederatu, cá noà ne este defiptu un mai inaltu scopu de nesuentia, si cá fericitatea omenésca jace spre ceva mai bunu de catu indestularea boldurilor, pre care le avemu comuni cu animarile. Si ore nu spune togma natur'a un cuventu potente pentru fedea nemorirei?—Nemica pierre in universu; ce se pare nemicitu, dupa catuvasi tempu ér' se arata in alta forma. Vermele gretiosu se contiese, si trece intr'o stare de nesentire; inse numai decatusi rumpe mormentulu facutu, si sbora ca fluturu usioru cu multe colori infrumsetiatu.—

Inca si sementi'a putrediesce in senulu paméntului; inse dupa pucine luni in loculu putredienei se elatesce spicu stralucitu. Ore cu omulu, coron'a creatiunei paméntesci va se fia alt'mentre? numai elusinguru se piéra, candu cele ne-

nobili pasiescu in lucrare si viéti'a? O intru a-deveru numai si de aci ése, cum cá invetiatur'a despre invierea mortiloru nu e asia nefirésca, precum se pare necredentiei, déca aceea cu invetiatur'a despre nemorire se va impreună cum se cuvine, si despre durarea omului in venitoriu se va intielege cu o natura organica, macar cá nobilita in etern'a tiéra a lui Dumnedieu!—

Nemorirea e trasur'a de frunte in icon'a omului, si dupa trecereai deincolo supune consciéntia. A nu sci, cá esti aici, insemnéza nemicime, si a nu sci ca ai fostu acolo, nu insemnéza durare, ci noua incepere. Virtutea ar fi fora aducere a mente, fora legatura cu o viéti'a venitoria! Aici-le si acolo trebue se faca un intregu neintreruptu. Mai alesu ce fericesce pre omu acolo, este consciéntia virtutei, ce a lucratu aici. Omulu trebue se scie ce fundamentu a pusu aici, ca acolo pre acel'a se cladésca mai departe; ca unde a intreruptu aici, acolo se impreune érasí.

Cá cum va fi starea omului dein colo, viéti'ai de acum in ce tipu se va impreună cu cea venitoria, unde va vietii si cum i va fi form'a cugetarei?—Tote aceste sunt intrebári, care curiositatei nostre cauta se remana nerespuse. Catu e pentru deincolo ne a disu Jesu tote, ce ne cuvine a sci: „ochii inca n'au vediutu, ureche n'a auditu, si anim'a omenesca nu o pote cuprinde, ce a preparatu Dumnedieu celoru ce l'ama intru dreptate si dein anima.“

Ome, sentiesceti demnetatea intréga! prein lucrare drépta respectéza antaietatile natureitale! Pre calea vietii prevederea seti fia angira, detorenti'a conducatoria! Lunga e calea, insielatorie unde, departe scopulu. E rusine a remané inderetrulu acestui scopu, candu in natura tote mergu inainte. Propasirea ti-este chiamarea. Totu ce e omenescu, dice Schiller, mai antaiu trebue sese nasca, se crésca si sese faca maturu, si dein forma in forma lu-conduce tempulu plasmuitoriu. Tu nu trebue se te marginesci intr'un anumitu giuru al adevेरului si al binelui, si neci a te plecá orbesce la ce ai creditu. De se si implinesce in multi dis'a unui intieptu vechiu: cum cá omulu e vit'a dedarei; de si place la multi devis'a: lasati precum a fostu! ce e vechiu e mai bunu; arata, cum cá poterea spiritului teu e mai mare, decatulu poterea dedarei. Neci odata se lucrati condusu de prejudecia! Totu prejudeciulu arata netari'a seau lips'a mentii, si togma pentru aceea e si rusinatoriu. Cu catu mai tare se latiesce giurulu scientiei tale, si cu catu mai tare te trage anim'a spre bine: cu atatu pasiesci mai aproape de scopulu, carele ti este defiptu.

Respectéza binele si in altii, si nu nepretii pre neci un omu! Si celu mai micu pote lucrá spre bine. Totu insulu, fia elu in viéti'a cetatiana catu de ne socotitu, prein singulara impreunare a cercustárilor, pote fi pentru altii forte cumpanitoriu. Nu lipsescu esemple, cum cá sierbitorii seraci se facura nutritorii domniloru sei nefortunati; cum cá cersitorii saturara pre inavutti; etc. Neci o data se ingiosesci pre cineva de unélta! Nu merita se fia numitu omu, celu ce pre altii mai multu voiesce ai folosi, de catu a le fi folositoriu. Respectéza drepturile omenesci si in celu mai micu! Carele vorbesce despre drepturi omenesci, pentru aceea inca nu e iacobinu séu Carbonariu, *) de alt'mentre ar trebuí si Da-

*) Numele revolutionariloru in Francia si Italia.

vid, *Solomonu*, *toti profetii*, *chiarn si Jesu se se numésca asia*; *cà ci acestu dein urma anume vre*, *ca evangeliulu se se predice si celoru seraci*, *seau*, *ce e totu un'a*, *ca si lucratorii pamentului si dilerii se se faca intielepti si prevediatori*. *Pentru drepturi omenesci nemicu nu descépta sentiulu mai vertosu*, *de catu ne dreptatea suferita*, *pentrucà:*

Celu ce n'a mancatu cu lacremare
 Pane intre lupte pamentesci,
 Nece a dormitu cu superare,
 N'are sentiu de drepturi omenesci.

Nu e fenomenu raru, cum cà se violara la radecina drepturile omenesci, pentru care mainainte se facura cuventari. Acelesi gubernia, care asupra ducerei la tergu si a vendiarei omeniloru in gura mare siau descoperitu ne placere, fora a mai cugeta, scimbara si vendura s. c. l. popore intregi. Cine nu ar plange lacreme crunte pentru omenimea calcata in petiore?!—

ARTICULI DE LEGE URBARIALI.
 (Urmare)

§. 8. Si dominium terrestre, cujus juribus jus macelli accensetur, in macellis de sufficienti carne non provideret, emacillatio, praemissa dominii terrestrialis legitima praemonitione, communitati admittitur;—quodsi autem subditi in pecoribus caeterum sanis, casu quopiam fortuito, damnificarentur, talium pecorum emacillationem dominium terrestre subditis absque omni taxa admittere tenetur.

§. 9. Molendini, et molas exstruendi jus, exclusive dominos terrestres concernit, nihilominus si in quopiam loco ex privilegio vel contractu, per contribuentem communitatem, vel vero singulares etiam colonos molae possiderentur, tenores horum privilegiorum et contractuum observantur,—et tam in hoc, quam vero illo in casu, dum coloni intuitu molarum per se tentarum, qualescunque praetensiones formarent, et tali praetensioni usus realis suffragaretur; domini terrestres jura circa tales molas formanda, coram ordinariis foris judicialibus, experturi erunt; si autem communitas vel colonus ex indultu dominii, vel domino terrestri haud contradicente, beneficium cujuscunque speciei molendini haberet, tunc illud via urbariali, re interea integre servata, penes adaequatam superaedificatorum, ac quarumvis meliorationum legalem aestimationem, et legitimarum investitionum refusionem dominus terrestris recipere poterit.

§. 10. Jus fornicis ad jura licet dominii terrestrialis pertineat, pro commercio nihilominus nationali promovendo, colonis sessionibus urbarialibus provisum liberum erit, penes depensionem domino terrestri inferius determinatae taxae, in colonialibus suis fundis, fornicem aperire, et quaestum exercere, facultatem tamen hanc in alios transferre, iisdem interdictum erit.

§. 11. Beneficio aperiendi fornicis nti volens colonus, domino suo terrestri pro ratione stabilitae triplicis fornicum classis, sequentem censum dependere obligabitur:

A fornice 1-ae classis, in quo nempe panni subtilioris ac mediocris speciei, sericeae item et aliae nobiliores e fabricis, depositoriis, e prima videlicet manu comparatae merces venui exponuntur, et unde similes merces circumforancis quaestoribus distrahi solent, annuatim 15. rfnos.

A 2-ae classis, seu inferioris sortis mercibus instructo, et extra viam commercialem situato fornice, ubi nempe minas frequens est distractionis occasio, et ejusmodi fornicis possessor merca-

toribus quidem 1-ae classis equiparari haud potest, nundinas tamen frequentare solet, quotannis 10. rfnos.

A 3-ae classis, seu a fornicibus in pagis et vicis situatis, quorum possessores nundinas frequentant quidem, ast sericeis et aliis notabilioribus mercibus majori in quantitate quaestum haud exercent, et qui merces suas ab aliis provincialibus mercatoribus emere solent, quotannis 5. rfnos.

Si vero dominus terrestris et colonus fornicem aperire volens, super eo ad quamnam praecensitarum classium aperiendus fornix pertineat, inter se convenire non possent, quaestio haec controversa per tabulam urbarialem erit determinanda.

§. 12. Urbarialistis qualibuscunque productis et articulis in sensu legum patriarum, sine aperiitione fornicis et in suis sessionibus colonialibus liberum exercere commercium permittitur;—circa talia producta et articulos nullo dominis terrestribus praecemptionis jure competente, quin si abusive alicubi simile praecemptionis jus exercitum jam fuisset, illud pro futuro simpliciter abrogatur.

§. 13. Venationis, piscationis, et aucupii jus exclusive dominii terrestrialis est proprium; coloni igitur beneficio hoc, nonnisi ex conventionione cum dominio terrestriali ineunda, pro futuro uti poterunt.

§. 14. Jura nundinarum, fori, legitimorum teloniorum ac naulorum (nisi privilegialiter communitatibus essent collata) tanquam dominia terrestrialia concernentia porro quoque dominis terrestribus manent propria.

ARTICULUS IV. De praestationibus urbarialibus.

§. 1. Quilibet juxta articulum II. integre sessionis colonus, proprio victu et proprio cum curru, in aratura vero aratro vel occa, hebdomadam, per unam diem, adeoque annuatim per 52 dies, tot jumentis, quot sibi laborare solet, tenetur suo domino terrestri laborare, aut pro optione domini terrestris, loco unius jugalis, quae cum idoneis et sufficientibus individuis ac instrumentis erit praestanda, duas manuales praestare obligatur operas; majore vel minore constitutivo proviso subdito a proportione hujus mensurae ad labores obligato.

§. 2. Inquilinus nonnisi articulo II-o stabilito intravillano provisus, annuatim 18, subinquilinus vero cui nec territorialium beneficiorum usus competit, annuatim 12 dierum manuales robotas praestare tenetur.

§. 3. Circa tempus in itu et reditu ad robotas, in quiete item et pabulatione ac adaquatione pecorum consumendum, consuetudo huc dum in exercita retineatur; et si de imputatione temporis ter dominum terrestrem et colonum, differentia exoriretur sumptis in considerationem localibus circumstantiis, et locorum adjunctis ac distantis, tabula urbarialis determinandum habebit, quantum temporis in itum et reditum, pabulationem item ac adaquationem pecorum, imputandum veniat. Infra dimidii milliaris distantiam, sub quatuor mensibus hybernalibus, novembri videlicet, decembri januarii et februario crepuscula matutinum et vespertinum, itui ad robotam et reditui colonorum ita deserviant, ut domino terrestri a solis ortu usque ad occasum, realis labor obtingat; alius vero singulis mensibus, in ipsas servitutes a solis ortu, usque ad occasum praestandas, tam itus quam reditus, imputentur. (Va urmá.)